

SVEKET

- så slår höjda arbetsgivaravgifter mot unga

Inledning

Samtliga oppositionspartier i Sveriges riksdag vill höja arbetsgivaravgifterna för unga. Givet dagens opinionsläge finns det därför en uppenbar risk för en kostnadschock för företag som har ungdomar anställda efter valet 2014.

Sverige har i ett nordiskt perspektiv hög ungdomsarbetslöshet. Att i det läget höja kostnaden för anställda som är 25 år och yngre med mellan 14 och 19 procent kommer att få ödesdigra konsekvenser för den grupp som ofta beskrivs som längst ifrån arbetsmarknaden.

Syfte med denna korta rapport är att beskriva hur unga kommer att drabbas av en höjning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar, vilka branscher som främst kommer att påverkas samt hur stora de ökade kostnaderna¹ blir.

Bakgrund

Den borgerliga alliansen gick till val 2006 med löftet att sänka arbetsgivaravgifterna för den arbetskraftsintensiva tjänstesektorn. Syftet med reformen var att öka sysselsättningen bland de grupper som stod längst ifrån arbetsmarknaden. På grund av EU:s statsstödsregler fick regeringen problem med att genomföra förslaget. Skälet var att EU endast accepterade att nedsättningen omfattade små- och medelstora företag². Mot den bakgrunden valde regeringen att inte genomföra förslaget. Som ett alternativ beslutade man istället att sänka arbetsgivaravgifterna för unga. Nedsättningen har till dags datum genomförts i två olika steg.

- Den 1 juli 2007 sänktes arbetsgivaravgifterna för personer 18-24 år från 32,42 procent till 22,11 procent.
- Den 1 januari 2009 sänktes arbetsgivaravgifterna ytterligare till 15,49 procent. Samtidigt utvidgades sänkningen till att omfatta personer som under året fyller 26 år och yngre.

I budgetpropositionen inför 2014 har regeringen föreslagit att ytterligare förändringar införs från och med den 1 juli 2014.

- För personer som under året fyller 22 år sänks arbetsgivaravgifterna från 15,49 procent till 10,21 procent.
- För personer som under året fyller 23 år till och med personer som under året fyller 25 år bibehålls arbetsgivaravgifterna på 15,49 procent.
- För personer som under året fyller 26 år höjs arbetsgivaravgifterna från 15,49 procent till 31,42 procent

¹Beräkningarna över ökade kostnaderna vid höjda arbetsgivaravgifter är baserade på det förslag för arbetsgivaravgifter som regeringen la i budgetpropositionen för 2014.

²Definitionen av små- och medelstora företag i EU är företag med mindre än 250 anställda.

Var jobbar ungdomarna?

I tabell 1 redovisas hur många anställda på svensk arbetsmarknad och hur stor andel av det totala antalet anställda de motsvarar som från och med den 1 juli 2014 har nedsatta arbetsgivaravgifter. Tabellen visar också de 11 branscher i näringslivet där andelen ungdomar av det totala antalet anställda är störst. Tillsammans jobbar 51 procent av samtliga anställda 25 år och yngre på svensk arbetsmarknad i dessa 11 branscher. Dessutom redovisas antal och andel för näringslivet totalt och för hela den offentliga sektorn.

Som framgår av tabellen är hotell- och restaurangbranschens den bransch där störst andel av de anställda 2012 var 25 år eller yngre. Andelen är också hög i detaljhandeln och bland företag som sysslar med arbetsförmedling och bemanning.

Tabell 1
Anställda upp t.o.m. 25 år 2012 på svensk arbetsmarknad, antal och procent

	Antal	Andel av anställda
	- 25 år	- 25 år
Hotell och restaurang	50 373	39,1
Arbetsförmedling och bemanning	25 279	36,6
Detaljhandel	81 250	32,5
Jordbruk, skogsbruk och fiske	7 368	23,1
Kultur, nöje, fritid	10 828	21,9
Sociala insatser	13 187	21,0
Uthyrningsfirmor	2 345	20,4
Byggindustri	49 152	20,0
Post och kurirföretag	6 769	18,9
Handel med motorfordon	11 116	18,2
Resebyråer, bevakning, fastighet	23 303	17,6
Privat sektor totalt (inkl. branscherna ovan)	451 272	15,9
Offentlig sektor	94 045	7,4
Totalt	545 317	13,3

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik 2012 (SCB), bearbetning Visita

I tabell 2 redovisas hur stor del av lönesumman på svensk arbetsmarknad som omfattar de åldersgrupper som från och med den 1 juli 2014 har nedsatta arbetsgivaravgifter. Tabellen visar också lönesumman för personer 25 år och yngre samt vilken andel den motsvarar av den totala lönesumman i de 11 branscher i näringslivet där andelen anställda ungdomar är störst. Dessutom redovisas motsvarande uppgifter för näringslivet totalt och för hela den offentliga sektorn.

Som framgick av tabell 1 är andelen anställda ungdomar betydligt högre än ungdomarnas andel av lönesumman. Orsaken till skillnaden är en kombination av att ungdomarna har lägre löner och lägre sysselsättningsgrader.

Tabell 2

Lönesumman för anställda upp t.o.m. 25 år 2012 på svensk arbetsmarknad, miljarder kronor och procent

	Lönesumma miljarder kr	Andel av lönesumma
	- 25 år	- 25 år
Hotell och restaurang	6,69	24,0
Arbetsförmedling och bemanning	4,09	21,2
Detaljhandel	11,57	18,4
Jordbruk, skogsbruk och fiske	1,38	13,3
Kultur, nöje, fritid	1,76	11,8
Sociala insatser	1,78	11,5
Uthyrningsfirmor	0,37	9,8
Byggindustri	10,19	10,8
Post och kurirföretag	1,01	11,1
Handel med motorfordon	2,10	9,7
Resebyråer, bevakning, fastighet	3,52	9,7
Privat sektor totalt (inkl. branscherna ovan)	73,76	7,2
Offentlig sektor	13,12	3,4
Totalt	89,89	6,2

Källa: Kontrolluppgiftsbaserade lönesummor 2012 (SCB), bearbetning Visita

Kostnadsökning vid höjda arbetsgivaravgifter

I tabell 3 redovisas de kostnadsökningar (miljarder kronor) som kommer att drabba svenska arbetsgivare om arbetsgivaravgifterna för ungdomar höjs. I tabellen visas de 11 branscher i näringslivet som har störst andel ungdomar anställda. Totalt sett ökar kostnaderna med 16,6 miljarder för samtliga arbetsgivare. Av dessa landar 14,1 miljarder på företag i näringslivet och 2,5 miljarder på arbetsgivare i den offentliga sektorn.

Detaljhandeln är den bransch inom näringslivet som får den högsta kostnadsökningen på 2,2 miljarder följt av byggindustrin på 1,9 miljarder.

Tabell 3
Arbetsgivaravgifter anställda upp t.o.m. 25 år för 2012 och vid höjda arbetsgivaravgifter för unga, miljarder kronor

	Arbetsgivaravgifter	Arbetsgivaravgifter	Differens
	dagsläget	vid höjda avgifter	
Hotell och restaurang	0,80	2,10	1,31
Arbetsförmedling och bemanning	0,50	1,29	0,78
Detaljhandel	1,41	3,63	2,23
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,17	0,43	0,27
Kultur, nöje, fritid	0,21	0,55	0,34
Sociala insatser	0,22	0,55	0,34
Uthyrningsfirmor	0,05	0,12	0,07
Byggindustri	1,26	3,20	1,94
Post och kurirföretag	0,12	0,32	0,19
Handel med motorfordon	0,26	0,66	0,40
Resebyråer, bevakning, fastighet	0,44	1,11	0,67
Privat sektor totalt (inkl. branscherna ovan)	9,11	23,17	14,07
Offentlig sektor	1,64	4,12	2,48
Totalt	10,75	27,30	16,55

Källa: Kontrolluppgiftsbaserade lönesummor 2012 (SCB), bearbetning Visita

Kostnadsökningen översatt till ungdomsjobb

För att få en uppfattning om vad kostnaden på 16,6 miljarder motsvarar i form av jobb till ungdomar illustrerar vi detta med två enkla beräkningar. I beräkningen utgår vi ifrån två alternativ, en månadslön/heltid på 20 000 kronor och en månadslön/heltid på 25 000 kronor.

Tabell 4

Antalet heltidsjobb för ungdomar som kostnaden för de höjda arbetsgivaravgifterna motsvarar

Kostnad höjda arbetsgivaravgifter	16,6 miljarder kronor	16,6 miljarder kronor
	Alt 1	Alt 2
Månadslön	20 000 kronor	25 000 kronor
Årslön	240 000 kronor	300 000 kronor
Arbetsgivaravgifter ³	15,49 procent	15,49 procent
Total arbetskraftskostnad	277 176 kronor	346 470 kronor
Antal helårsverken/arbeten	59 724	47 912

Varför har Sverige en så hög ungdomsarbetslöshet?

Ungdomsarbetslösheten är hög i Sverige i ett nordiskt perspektiv. I november 2013 var ungdomsarbetslösheten⁴ 24,1 procent i Sverige, vilket kan jämföras med 12,5 procent i Danmark, 19,6 procent i Finland och 8,2 procent i Norge⁵. Det finns flera orsaker till den höga ungdomsarbetslösheten i Sverige. Nedan lyfts några orsaker fram:

1. Höga ingångslöner i branscher som sysselsätter många ungdomar

Sverige har i ett internationellt perspektiv höga ingångslöner. Det gäller inte minst i de branscher som sysselsätter många ungdomar. Höga ingångslöner innebär höga trösklar in på arbetsmarknaden för ungdomar som saknar lite eller ingen erfarenhet och/eller svag utbildningsbakgrund. Enkelt uttryckt är lönenivån som ingångslönerna för hög i förhållande till många ungdomars produktivitet.

2. Litet utbud av jobb där erfarenhet och utbildning inte är avgörande för att utföra arbetsuppgiften i den svenska ekonomin

De höga kostnaderna för företag att anställa som de höga ingångslönerna ger har inneburit att andelen jobb där utbildning eller erfarenhet inte är avgörande för att utföra arbetsuppgiften är mycket låg i Sverige. I rapporten ”*Jobbproblem och löneproblem – kan priset bli för högt?*”⁶ exemplifieras detta med det faktum att andelen av dessa jobb utgör en lägre andel av den totala

³Här har vi bara räknat på den högre av arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Hade vi tagit hänsyn till att en stor del av ungdomarna från juli 2014 kommer att belastas med den lägre arbetsgivaravgiften hade antalet helårsverken varit fler.

⁴Källa: Ekonomifakta, Säsongsjusterad arbetslöshet för personer under 25 år

⁵Oktober 2013

⁶Jobbproblem och löneproblem – kan priset bli för högt? En studie av lönespridningen i Sverige och dess samhällsekonomiska konsekvenser. Fabian Wallen

sysselsättningen än i något annat EU-land. Enbart fem procent av det totala antalet jobb på den svenska arbetsmarknaden kan kategoriseras som ”enklare”, vilket kan jämföras med ett EU-genomsnitt om drygt nio procent.

3. Turordningsreglerna i LAS⁷ drabbar unga anställda

Unga som precis har börjat på en arbetsplats är de som företaget först säger upp i sämre tider.

Så har reformen hjälpt ungdomar

Lägre arbetsgivaravgifter för unga har minskat arbetsgivarnas kostnader för att anställa ungdomar och har på så sätt sänkt trösklarna för ungdomar in på den svenska arbetsmarknaden. Sedan hösten 2008 har arbetslösheten i Sverige legat på en hög nivå till följd av finanskrisen och den därpå följande djupa internationella ekonomiska krisen. I ett sådant läge drabbas alltid de svaga grupperna på arbetsmarknaden hårdast. Utan de nedsatta arbetsgivaravgifterna hade sysselsättningsläget för ungdomar således varit mycket sämre.

Kontakt

Björn Arnek
Branschekonom, Visita
b.arnek@visita.se
08-762 74 15

Martina Elfgren Lilja
Chef Näringsrätt, Svensk Handel
martina.elfgrenlilja@svenskhandel.se
010-471 85 32

Marie Silfverstolpe
Näringspolitisk expert, Almega
marie.silfverstolpe@almega.se
08-762 6953

⁷Lagen om anställningsskydd